

1. melléklet. A Social and Health Evaluation Unit (SHEU) nyitó kérdéssora¹

Addiktológiai Műhely – 4D Társadalomtudományi Egyesület

Köszönjük, hogy segítségünkre lesznek egy értékelő modell kialakításában. Munkánk során olyan dialógus kialakítására törekszünk, amelyben folyamatosan összevetjük a hazai és nemzetközi ajánlásokat, irányelveket, szakirodalmakból nyert információkat a gyakorlat tanulságaival. Így az Önök tudása, véleménye az értékelő folyamat egyik fontos pillére. Kérjük, legyenek segítségünkre abban, hogy a lehető legjobb értékelési tervet állíthassuk össze, és válaszoljanak az itt következő kérdésekre. A kérdések három területre vonatkoznak: a rehabilitációs program eredményeire, folyamataira, és az érintett felek nézőpontjára.

Elvárások

- Milyen előzetes elvárásuk, elképzelésük van az értékeléssel kapcsolatban?

Az első terület: az eredmények

- A lehető legpontosabban fogalmazva, melyek azok az eredmények, amelyeket a rehabilitációs program segítségével el akarnak érni?
- Ezek közül milyen eredmények mentén érdemes Önök szerint értékelteni a programot?
- Milyen információk érhetőek el számunkra, amelyek alátámaszthatják, hogy ezeket az eredményeket sikerült elérni?
- Milyen más eredményekhez tudjuk hasonlítani a program eredményeit? (Pl. ambuláns kezelés stb.)

¹ R. Ellis és E. Hogard kérdéssora saját vizsgálatunk céljai szerint módosítva.

A második terület: a folyamatok

- Melyek azok a lényegi vonások, amelyek az Önök programját a legjobban megkülönböztetik más hasonló programoktól?
- A program működtetése során milyen tanulságokat sikerült idáig összegyűjteni? (Mi az a néhány legfontosabb tanács, amit egy hasonló program kezdeményezőinek adnának?)
- Melyek voltak a legfontosabb újítások a programban az elmúlt évek folyamán? Miként került ezekre sor?
- Az értékelés ideje alatt hányan használják majd a program szolgáltatásait? (Beleértve az utógondozást stb.)

A harmadik terület: a kockázatviselő felek

- Kik azok a további érintettek, akiknek a véleménye Önök szerint fontos az értékelés szempontjából?

2. melléklet. Alumni interjú

I. Az aktív szerhasználat időszaka

- Mikor kezdődött a szerhasználat? (Mit használt – alkoholt is beleértve.) Mikortól tekintette magát függőnek? Volt-e választott szere? Túladagolás? Szándékosan/véletlenül?
- Ha valaki ekkoriban filmre vette volna az életét, mit látott volna? Mit látott volna, amikor ő a legrosszabb állapotban volt? Milyenek látta őt a segítője (ha volt)?

Sorban:

- egészség(ügy)
- család
- munka
- rendőrségi ügyek
- lakhatás

II. Elindulás

- Ki döntött arról, hogy megpróbálkozik a kezeléssel? Mi járt a fejében, mit szeretett volna ő maga elérni ekkor? Mi minden kellett ahhoz, hogy meg tudja változtatni az életét? Mi volt a legnehezebb időszak, amit a változás során átélt? Miben reménykedett?
- Visszaesés?
- Hányszor és hol vett igénybe kezeléseket? Miképpen emlékszik vissza ezekre?

III. Józanság – józanság fenntartása

- Mióta józan? Mit tekint ma felépülésnek? Mi minden tartozik ehhez?
- Miképpen változtak meg a kapcsolatai?

MELLÉKLETEK

- Mi mindent kapott a józanodással? (Ha valaki most filmre venné az életét, mit látna, milyen változásokat tapasztalna?)

Sorban:

- egészség(ügy)
- család
- munka
- rendőrségi ügyek
- lakhatás

3. melléklet. Fókuszcsoportos interjú

- Mondjátok el, milyen körülmények között kerültetek ide? Mi mindenre gondoltatok, mit vártatok? Miben voltak mások az első itteni élmények? Mi történt volna veletek szerintetek, ha nem jöttetek volna ide?

- Milyen itt egy nap? Milyen nehézségeket tapasztaltatok a napi életben az elején? Mi volt, ami tetszett?

- Szerintetek miben van ennek a helynek a legnagyobb ereje? Mi az, ami segíti a változást?

- Milyen feladatokat, felelősségi köröket kaptok a közösségen belül? Hogyan látjátok ezeket?

- Hogyan látjátok a saját fejlődéséteket (saját, egymásé), miben változtatok meg eddig?

- Mit vártok, miképpen alakul majd az életetek?

4. melléklet. Interjúvázlat a kritikus incidens-elemzéséhez

Minta: normi és felépülő függő segítők.

- Mutasd be a munkádat! Hogyan telik egy tipikus munkanap a számodra?
- Van-e olyan feladatod, amit különösen szeretsz? Amivel nehezen békélsz meg?
- Kérlek, idézd fel azt az esetet, amit itteni szakmai pályafutásodban az egyik legsikeresebbnek ítélsz, és mondd el minél részletesebben!
- Miért ezt az esetet választottad? Mi teszi számodra különlegessé?
- Volt-e valamilyen döntő mozzanat ebben a történetben?
- Milyen képességekre, készségekre volt szükséged ahhoz, hogy ezt az esetet sikeresen vezesd? Hogyan segítettek ebben a többiek, a közösség?
- Mi volt az, ami rajtad, és ami nem rajtad múlt?
- Most pedig arra kérlek, hogy egy olyan esetet idézz fel, ami nyomasztóan hatott rád, ami nem zárult sikeresen.
- Miért ezt az esetet idézted fel? Mi volt benne a döntő mozzanat? Mi kellett volna ahhoz, hogy jobban oldódjék meg a történet?
- Mi volt az, ami rajtad, és mi az, ami nem rajtad múlt?

5. melléklet. Alumni kérdőív

Tisztelt Válaszadó!

Kutatásunk célja, hogy segítse a bentlakásos rehabilitációs intézmények munkájának értékelését, folyamatos fejlesztését.

Ha Ön olyan felépülő szenvedélybeteg, aki legalább három hónapot töltött egy bentlakásos rehabilitációs intézményben, kérjük, segítse munkánkat az alábbi kérdések megválaszolásával.

A válaszadás önkéntes és anonim. A válaszokat összesítve értékeljük.

Kérdéseivel, észrevételeivel keressen minket bizalommal a molnar.daniel@pte.hu email címen.

I. Háttérváltozók.

1. Az Ön neme: férfi nő

2. Az Ön életkora:.....év

3. Az Ön legmagasabb iskolai végzettsége:

kevesebb, mint 8 általános iskolai osztály

befejezett általános iskola

szakmunkás bizonyítvány

érettségi szakképesítés nélkül

érettségi + szakképesítés

főiskolai végzettség

egyetemi végzettség

4. Van munkahelye?

igen, hónapja dolgozom

nincs, aktív álláskereső vagyok hónapja

nincs, és nem is keresek állást, mert képzésben veszek részt.

↳ Milyen képzésben vesz részt?

.....

nincs, nyugdíjas vagyok

nincs, és egyik sem vagyok a fentiek közül

5. Végez-e önkéntes munkát?

igen

nem

6. Melyik a legjellemzőbb jövedelemforrása?

- a saját munkából élek meg
- a nyugdíjamból élek
- szociális segélyből élek
- a családom tart el
- egyéb:.....

7. Van-e hol laknia?

- igen, saját otthonom van (albérlet vagy tulajdon vagy szolgálati lakás)
- igen, félutas házban, vagy egyéb támogatott lakhatási formát veszek igénybe
- igen, mások szívésségéből
- hajléktalanszállón élek
- hajléktalan vagyok

II. Szerhasználatra irányuló kérdések

8. Kérem, jelölje X-szel az alábbi táblázatban, hogy milyen szereket használt korábban, illetve jelenleg!

	Milyen szereket használt korábban?		Jelenleg használja-e valamelyik szert?	
	Használtam	Nem használtam	Igen, használom	Nem használom
alkohol	☐	☐	☐	☐
kannabisz (marihuána, hasis)	☐	☐	☐	☐
opiátok (pl. heroin, kodein)	☐	☐	☐	☐
stimulánsok (pl. amfetamin, kokain)	☐	☐	☐	☐

APPENDICES

altatók és nyugtatók (pl. Xanax, Rivotril)	☐	☐	☐	☐
hallucinogének (pl. LSD, varázsgomba)	☐	☐	☐	☐
dizájner drogok (pl. mefedron, kristály)	☐	☐	☐	☐
egyéb drog:	☐	☐	☐	☐
egyéb drog:	☐	☐	☐	☐
egyéb drog:	☐	☐	☐	☐

9. Indult-e Ön ellen szerhasználatához kapcsolódóan büntetőeljárás?

- igen, a legutolsó rehabilitációs kezelés lezárulása előtti ügyben
- igen, a legutolsó rehabilitációs kezelés óta elkövetett ügyben
- nem

10. Volt-e Ön elítélt valamilyen büntetés-végrehajtási intézetben?

- igen, egy alkalommal hónapig
- igen, több alkalommal, összesen hónapig
- nem

11. Volt-e Ön korábban hajléktalan?

- igen, hónapon keresztül
- nem

III. A felépülés folyamatára irányuló kérdések

12. Jár-e legalább heti rendszerességgel önsegítő/kölcsönösen segítő csoportokra?

- igen
- nem, de korábban heti rendszerességgel jártam
- nem, és korábban sem jártam *(lépjen tovább a 14. kérdésre!)*

13. Nevezze meg, hogy milyen önsegítő/kölcsönösen segítő csoportokba jár, illetve járt!

jelenleg:.....

korábban:.....

14. Jár-e valamilyen egyéb, a felépülését támogató közösségbe?

- igen,
mégpedig:.....
- nem

15. Kérem, írja be az alábbi táblázatba, hogy milyen intézményekben, milyen időtartamú járóbeteg-ellátásban (ambuláns kezelésben) részesült függősége miatt! (Amennyiben adott intézményben több különböző időszakban is kezelték, az időtartamot összesítve adja meg! Az időtartamnál a számérték mellett tüntesse fel, hogy napról, hónapról vagy évről van-e szó!)

Kezelőintézmény (járóbeteg-ellátás)	Kezelés időtartama:	Megszakította-e idő előtt a kezelést?	
		igen	nem
		☐	☐
		☐	☐
		☐	☐
		☐	☐
		☐	☐
		☐	☐

16. Kérem, írja be az alábbi táblázatba, hogy milyen intézményekben, milyen időtartamú bentlakásos kezelésben részesült függősége miatt! (Amennyiben adott intézményben több különböző időszakban is kezelték, az időtartamot összesítve adja meg! Az időtartamnál a számérték mellett tüntesse fel, hogy napról, hónapról vagy évről van-e szó!)

Kezelőintézmény (bentlakásos ellátás)	Kezelés időtartama:	Megszakította-e idő előtt a kezelést?	
		igen	nem
		☐	☐
		☐	☐
		☐	☐
		☐	☐
		☐	☐
		☐	☐
		☐	☐

17. Volt-e bármi, ami a kezelése során érzése szerint akadályozta az Ön felépülését?

nem

igen ↗

Melyik kezelés során?	Mi volt az akadály?

18. Kezelik-e Önt jelenleg valamilyen tartós, krónikus betegséggel bármilyen egészségügyi intézményben?

igen

- a korábbi szerhasználatommal összefüggő testi betegség miatt
- a jelenlegi szerhasználatommal összefüggő testi betegség miatt
- a korábbi szerhasználatommal összefüggő lelki betegség miatt
- a jelenlegi szerhasználatommal összefüggő lelki betegség miatt
- a szerhasználattól független betegség miatt

nem

- egészséges vagyok
- nem kezelnek, bár szükségem lenne rá

19. Véleménye szerint mi történt volna Önnel a bentlakásos kezelő intézmény segítsége nélkül?

.....

.....

.....

IV. A kezelés és az utógondozás folyamata

20. Elvégezte a legutolsó bentlakásos terápiát, amin részt vett?

igen

nem

21. Legutóbbi bentlakásos kezelésére egy mélypont elérését követően került sor?

igen

↳ **Mi volt ez a mélypont?**

.....
.....
.....

nem

↳ Milyen hatásra kezdte el a terápiát?

elterelés

külső személyes nyomás

egyéb tényező:

.....

22. Hány hónapja tart a felépülése?

..... hónapja

23. Volt-e visszaesése?

volt, de a szakemberektől kapott segítséggel ismét felépülésben vagyok

volt, de szakemberek segítségével ismét felépülésben vagyok

nem volt

24. Kérjük, a megfelelő számértékek bekarikázásával jelezze, hogy mennyire illenek az Ön legutóbbi bentlakásos kezelésére az alábbi állítások, illetve, hogy az állításokban megfogalmazottak mennyire fontosak a felépülés szempontjából! (1 – egyáltalán nem; 5 – teljes mértékben)

	Mennyire jellemzi az Ön legutóbbi bentlakásos kezelését?					Mennyire fontos a felépülés szempontjából?				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
A kezelés során segítséget kaptam ahhoz, hogy emberi kapcsolataimat rendezzem.	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
A kezelés során figyeltek személyes fejlődési szükségleteimre.	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
A kezelés során sok fontosat tudtam meg saját betegségről.	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
Tiszteletben tartották személyes hitemet, meggyőződésemet.	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
A segítők pontosan értették, mikor mi van velem.	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
A segítők visszajelezték, mikor mi van velem.	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
A segítők figyeltek rá, hogy képes legyek értékelni saját előrehaladásomat.	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
A segítőknek azok is fontosak, akik nehezebben boldogulnak a felépülés során.	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5

APPENDICES

A segítők bátorítottak, hogy fokozatosan kipróbáljam magam új szerepekben is.	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
Amikor valamilyen számomra fontos eredményt, célt értem el, elismertek.	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
A segítők ösztönöztek, hogy más felépülőkkel is kapcsolatba lépjek, kapcsolatot tartsak.	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
Segítséget kaptam ahhoz, hogy a további életemet megtervezzem.	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
Érzem, hogy jobb emberré váltam a kezelést követően.	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
Segítettek felelősséget vállalni saját felépülésemért, de nem vállalták azt helyettem.	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
Mindig számíthattam valakire.	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
Megtanítottak arra, hogyan ismerhetem fel a számomra kockázatos helyzeteket.	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
A segítők hittek benne, hogy képes leszek a változásra, a fejlődésre és a felépülésre.	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5

25. Az intézmény a terápiát követően a következő utógondozási lehetőségeket tudta felajánlani: (többet is megjelölhet!)

- egyéni utógondozás
- csoportos utógondozás
- felépülő közösséghez/gyülekezethez való csatlakozás
- félutas ház
- egyéb védett lakhatás
- védett munkahely

26. Nem tudták felajánlani, de szükség lett volna a következőkre: (többet is megjelölhet!)

- egyéni utógondozás
- csoportos utógondozás
- felépülő közösséghez/gyülekezethez való csatlakozás
- félutas ház
- egyéb védett lakhatás
- védett munkahely
- családi csoport
- egyéb,
mégpedig:.....

27. Most arra kérjük, hasonlítsa össze az aktív szerhasználat legsúlyosabb éveit és a bentlakásos rehabilitációs kezelést követő éveket! (Kérjük, az alábbi válaszok közül karikázással jelölje azt a számot, amely a lehető legjobban kifejezi vagy kifejezte az Ön helyzetét, állapotát. Az első oszlopban az élet egy fontos területét jelöljük meg. A második oszlop a szerhasználat legsúlyosabb, a mélypontot megelőző időszakára, a harmadik pedig a jelenre vonatkozik. Kérjük, értékelje 1-től 5-ig e területeket, ahol 1 a lehető legrosszabb, 5 pedig a lehető legjobb érték.)

	A legsúlyosabb időszakban					Mostanában				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
Családi kapcsolatok										
Baráti kapcsolatok										
Munkára való képesség és hajlandóság										
Saját egészségével való törődés										
Szabályok betartása										
Elégedettség saját életével										
Annak elfogadása, amit az élet ad										
Életcélok										
Önmaga elfogadása										
Hit										
Világos személyes értékrend										
Volt/van valaki, aki hitt/hisz Önben										
Segítség kérésének képessége										
Segítség elfogadásának képessége										

MELLÉKLETEK

Segítség nyújtásának képessége	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
Rossz érzésekkel való megbirkózás úgy, hogy ne ártson önmagának	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
Rossz érzésekkel való megbirkózás úgy, hogy ne ártson másoknak	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
Biztonságos, a felépülést támogató környezet	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
A tudatos, folyamatos fejlődés igénye	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
A tudatos, folyamatos fejlődés képessége	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
A jövőbe vetett bizalom	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
A hétköznapi élet feladatainak való megfelelés	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
A hibákból való tanulás képessége	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
Kitartás	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5

Köszönjük a válaszadást!

6. melléklet. A CORE-OM fordítása¹

Fontos – kérem, először olvassa el:

Ez a kérdőív 34 állítást tartalmaz arról, hogyan érezte magát Ön az elmúlt hét folyamán. Kérem, olvassa el mindegyik állítást, és gondolja át, milyen gyakran érezte magát így a múlt héten. Ezt követően jelölje meg azt a négyzetet, amelyik a legközelebb van ehhez. Kérem, sötét színű tollal használjon (ne ceruzát), és egyértelmű jelölést tegyen a négyzetbe.²

Az elmúlt hét folyamán

1. Rettenetesen egyedül és elszigetelten éreztem magam.
2. Feszültnek, szorongónak, vagy idegesnek éreztem magam.
3. Azt éreztem, van kihez támogatásért fordulnom, amikor szükséges.
4. Úgy éreztem, rendben vagyok önmagammal.
5. Úgy éreztem, minden energia és lelkesedés hiányzik belőlem.
6. Fizikai értelemben erőszakos voltam másokkal.
7. Úgy éreztem, képes vagyok megbirkózni azzal, ha a dolgok rosszra fordulnak.
8. Fájdalmak, vagy egyéb fizikai problémák zavartak meg.
9. Arra gondoltam, hogy bántani fogom magamat.
10. Úgy éreztem, túl sok nekem az, hogy emberekkel beszélgessek.
11. A feszültség és a szorongás megakadályozott benne, hogy fontos dolgokat tegyek.
12. Boldog voltam mindazzal, amit sikerült megtennem.
13. Akaratlan gondolatok és érzések zavartak meg.
14. Sírhatnék volt.
15. Pánikot, rettegést éltem át.

¹ A klinikai értékelő teszt egyik próbafordítása, mérésre jelen formájában nem alkalmazható.

A CORE-OM online elérhetősége:

www.sussex.ac.uk/counselling/documents/core.pdf (legutóbb letöltve 2015. 11. 20-án).

Felhasználásának feltételei:

http://www.coreims.co.uk/About_Core_System_Outcome_Measure.html (legutóbb letöltve 2015. 11. 20-án).

² A kérdések alatt található válaszlehetőségeket az eredetiben a kérdések mellé helyezett négyzetek jelölik.

MELLÉKLETEK

16. Terveket szőttem, hogy véget vetek az életemnek.
17. Úgy éreztem, a problémáim elhatalmasodnak felettem.
18. Nehézséget okozott elaludni és végigaludni az éjszakát.
19. Pozitív érzéseket, szeretetet éreztem valaki iránt.
20. A problémáimat lehetetlen volt félretenni.
21. Meg tudtam tenni a legtöbb dolgot, amit meg kellett.
22. Fenyegettem, vagy megfélemlítettem egy másik személyt.
23. Elkeseredettnek vagy reménytelennek éreztem magam.
24. Azt gondoltam, jobb lenne, ha már halott lennék.
25. Úgy éreztem, mások kritizálnak.
26. Azt gondoltam, nincsenek barátaim.
27. Boldogtalannak éreztem magamat.
28. Akaratlan képek vagy emlékek nyugtalanítottak.
29. Ingerlékeny voltam mások társaságában.
30. Azt gondoltam, én vagyok a hibás a problémáimért és a nehézségeimért.
31. Optimistának éreztem magam a jövőmet illetően.
32. Elértem azt, amit akartam.
33. Úgy éreztem, mások megaláztak, vagy megszegyenítették.
34. Fizikai sérülést okoztam magamnak, vagy veszélyes módon kockáztattam az egészségemet.

0 egyáltalán nem

1 csak alkalmanként

2 néha

3 gyakran

4 az idő legnagyobb részében

Köszönjük, hogy időt szánt a kérdőív kitöltésére!

7. melléklet. SEEQ – A terápiás közösségek kérdőíve

Kérjük, értékelje az Önök intézményénél folyó terápiás program jellemzőit a következő skálán!

- 0: egyáltalán nem jellemző
- 1: alig fontos
- 2: valamelyest fontos
- 3: mérsékelten fontos
- 4: eléggé fontos
- 5: nagyon fontos

I. TC-NÉZŐPONT

Ebben a részben a szerhasználat TC-alapú megközelítésére kérdezzük rá, arra, miként látják a szenvedélybeteget, a felépülést, és a helyes, egészséges életmódot.

	egyáltalán nem	alig fontos	valamelyest fontos	mérsékelten fontos	eléggye fontos	nagyon fontos
A.) A szenvedélybetegségről alkotott kép						
A problémás szerhasználat egy általánosabb alkalmazkodási nehézségre utal.	0	1	2	3	4	5
B.) A szenvedélybetegről alkotott kép						
A problémás szerhasználat gyökereit egy általánosabb fejlődési, pszichológiai problémában kereshetjük.	0	1	2	3	4	5
C.) A felépülésről alkotott kép						
A felépülés az identitás, a viselkedés és az életstílus átfogó változtatását követeli meg.	0	1	2	3	4	5
D.) A helyes életmódról alkotott kép						
A helyes életmód, beleértve az öngondoskodást, az önmagunkért vállalt felelősséget, valamint a pozitív társas és munkával kapcsolatos attitűdöket, kulcsfontosságú a szerhasználatból történő felépülés folyamatában.	0	1	2	3	4	5

APPENDICES

Értékelje az alábbi kérdéseket a következő kritériumok mentén:

0: a program nem tartalmazza.

Ha tartalmazza:

1: alig fontos

2: valamelyest fontos

3: mérsékelten fontos

4: eléggé fontos

5: nagyon fontos

II. AZ INTÉZMÉNY: A KEZELÉS MEGKÖZELÍTÉSMÓDJA, STRUKTÚRÁJA

A kezelés megközelítésmódja, struktúrája adja azt a keretet, amelyen belül a terápiás folyamat zajlik. A struktúra segíti a TC terápiás céljainak elérését, és az intézményi irányvonalak érvényre juttatását segíti elő.

	a program nem	alig fontos	valamelyest fontos	mérsékeltlen fontos	eléggé fontos	nagyon fontos
A.) Az intézmény szerveződése						
A struktúra hangsúlyos: számos kötelező napi tevékenység, találkozás zajlik, a viselkedést szabályok irányítják, és a szabályok megszegésének világos következményei vannak.	0	1	2	3	4	5
B.) Az intézmény hozzáállása a kezelés során						
A kezelés fókuszában a tagok közösségi részvétele áll.	0	1	2	3	4	5
C.) A stáb szerepe, funkciói						
A stábtagnak legfontosabb feladata, hogy a közösség tagjaként megerősítsék a közösség értékeit, konfrontálják az elfogadott magatartási szabályok megsértésével, valamint szerepmódként szolgáljanak a többiek számára.	0	1	2	3	4	5
D.) A kliensek szerepe és funkciói						
A kliensek, különösen a rangidős lakók, a közösség tagjai, akik felelősséget vállalnak a közösség fenntartásáért, egészségéért, a közösségi értékek megtartásáért, és szerepmódként szolgálnak mások számára.	0	1	2	3	3	5

APPENDICES

E.) Egészség						
A program az egészséges életmódra készít fel, amelynek része a rendszeres szűrővizsgálat, az egészségnevelés és az AIDS-prevenációs tréning.	0	1	2	3	4	5

III. A KÖZÖSSÉG MINT TERÁPIÁS TÉNYEZŐ

Ez a rész azt vizsgálja, mennyiben működik a közösség terápiás tényezőként, és a közösségi kapcsolatok erősítése mennyiben segíti elő a terápiás célok érvényre juttatását.

	a program nem	alig fontos	valamelyest fontos	mérsékeltlen fontos	eléggye fontos	nagyon fontos
A.) A sorstársak mint közösségi kapuőrök						
A terápia résztvevői, különösen a rangidős lakók, védik a közösségi értékeket személyes támogatás nyújtásával, a meggyőzés pozitív módszereivel, és amikor ez szükséges, konfrontáció útján.	0	1	2	3	4	5
B.) Kölcsönös segítség						
A felépülés folyamatának döntő jelentőségű kérdése, hogy a tagok mennyire alakítanak ki mély személyes kapcsolatokat és mennyire segítik egymást.	0	1	2	3	4	5
C.) A közösséghez tartozás erősítése						
Vannak olyan napi programok, pl. csoportok, amelyek a közösségben való részvételt hangsúlyozzák.	0	1	2	3	4	5

MELLÉKLETEK

D.) A közösségen kívüli kapcsolatok (csak bentlakásos programoknál)						
A külvilággal való kapcsolat mennyisége és minősége a tagok terápiás fejlődésétől függ.	0	1	2	3	4	5
E.) Közösségi/terápiás irányítás: privilégiumok						
A közösségen belüli státusz és a megszerzett jogok a terápiás programban való előrehaladástól függenek.	0	1	2	3	4	5
F.) Közösségi/terápiás irányítás: következmények						
Mindig vannak olyan következmények, amelyekkel a közösség normáit megsértő tagok szembesülnek.	0	1	2	3	4	5
G.) Közösségi/terápiás irányítás: felügyelet						
A programnak része valamiféle ellenőrzés, pl. rendszeres drogteszt, vagy más típusú ellenőrzés (lakótér stb.).	0	1	2	3	4	5

IV. OKTATÁS, NEVELÉS ÉS MUNKA

Ebben a részben a formális/nemformális oktatásra kérdezzük: mennyiben része a programnak, és miként támogatja a terápiás célok megvalósulását?

	a program nem	alig fontos	valamelyest fontos	mérsékeltlen fontos	elégé fontos	nagyon fontos
A.) Formális képzési elemek						
Vannak képzéssel, oktatással összefüggő tevékenységek, pl. bizonyos témákban tartott szemináriumok, elméleti képzés, vagy szakképzés.	0	1	2	3	4	5
B.) Terápiás- edukációs elemek						
Van olyan edukációs komponens, amely a személyes fejlődésre irányul, mint például az érzelmi kontroll, a konfliktuskezelés, a személyes döntéshozás készségei, kommunikációs készségek fejlesztése, mások meghallgatása készségének fejlesztése.	0	1	2	3	4	5
C.) A munka mint terápia						
A munka a terápiás program része (az önbecsülés és a társas felelősség fejlesztésének céljaival).	0	1	2	3	4	5

V. FORMÁLIS TERÁPIÁS ELEMEL

Ebben a részben a terápías közösségben végrehajtott formális terápías tevékenységre kérdezőnk rá.

	a program nem	alig fontos	valamelyest fontos	mérésékeltlen fontos	eléggé fontos	nagyon fontos
A.) Általános terápías technikák						
A tagok megerősítésekert kapnak, amikor pozitívan cselekszenek, a negatív viselkedéssel viszont konfrontálják őket.	0	1	2	3	4	5
B.) A csoportok mint terápías tényezők						
Számos olyan csoportos tevékenység zajlik, amely megerősíti a közösségi értékeket, és szembesíti a tagokat a negatív viselkedéssel.	0	1	2	3	4	5
C.) Konzultációs technikák						
A konzulens a közösség által szabályozott attitűdök és viselkedésformák szerepmódelje, ez terápías tevékenységének lényegi vonása.	0	1	2	3	4	5
D.) A család szerepe						
Ahol helyénvaló, a családot is bevonják a terápías tervbe.	0	1	2	3	4	5

VI. FOLYAMAT

A TC-ben zajló terápiás folyamat olyan fejlődési folyamatként fogható fel, ahol egy lépcsőzetes, megfelelő mértékben adagolt tanulási folyamat különböző fázisain keresztül haladnak a tagok.

	a program nem	alig fontos	valamelyest fontos	mérsékeltlen fontos	eléggé fontos	nagyon fontos
A.) A kezelés fázisai						
A kezelést úgy tervezik meg, hogy három fontosabb fázisa legyen: orientáció, elsődleges kezelés és felkészítés a kinti életre. Mindegyiknek megvannak a maga sajátos céljai és a kapcsolódó elvárásai.	0	1	2	3	4	5
B.) Bevezető fázis						
Az orientáció/bevezető fázis legfontosabb célja, hogy elősegítse a lakó beilleszkedését a környezetbe.	0	1	2	3	4	5
C.) Elsődleges kezelés						
Az elsődleges kezelési fázis legfontosabb célja, hogy elősegítse az érintett személyben annak az értékrendnek a kifejlődését, amely a közösség sajátja.	0	1	2	3	4	5
D.) Visszailleszkedés fázisa						
A visszailleszkedés fő célja, hogy segítse a TC-n kívüli világra való felkészülést, és az átmenetet: a személyes függetlenedés lépéseit.	0	1	2	3	4	5

8. melléklet. A felépülési tőkét mérő kérdőív angol és magyar nyelven

Recovery Capital Scale

Place a number by each statement that best summarizes your situation.

5. Strongly Agree

4. Agree

3. Sometimes

2. Disagree

1. Strongly Disagree

___ I have the financial resources to provide for myself and my family.

___ I have personal transportation or access to public transportation.

___ I live in a home and neighborhood that is safe and secure.

___ I live in an environment free from alcohol and other drugs.

___ I have an intimate partner supportive of my recovery process.

___ I have family members who are supportive of my recovery process.

___ I have friends who are supportive of my recovery process.

___ I have people close to me (intimate partner, family members, or friends) who are also in recovery.

___ I have a stable job that I enjoy and that provides for my basic necessities.

___ I have an education or work environment that is conducive to my long-term recovery.

___ I continue to participate in a continuing care program of an addiction treatment program, (e.g., groups, alumni association meetings, etc.)

___ I have a professional assistance program that is monitoring and supporting my recovery process.

___ I have a primary care physician who attends to my health problems.

___ I am now in reasonably good health.

___ I have an active plan to manage any lingering or potential health problems.

___ I am on prescribed medication that minimizes my cravings for alcohol and other drugs.

___ I have insurance that will allow me to receive help for major health problems.

APPENDICES

- I have access to regular, nutritious meals.
- I have clothes that are comfortable, clean and conducive to my recovery activities.
- I have access to recovery support groups in my local community.
- I have established close affiliation with a local recovery support group.
- I have a sponsor (or equivalent) who serves as a special mentor related to my recovery.
- I have access to Online recovery support groups.
- I have completed or am complying with all legal requirements related to my past.
- There are other people who rely on me to support their own recoveries.
- My immediate physical environment contains literature, tokens, posters or other symbols of my commitment to recovery.
- I have recovery rituals that are now part of my daily life.
- I had a profound experience that marked the beginning or deepening of my commitment to recovery.
- I now have goals and great hopes for my future.
- I have problem solving skills and resources that I lacked during my years of active addiction.
- I feel like I have meaningful, positive participation in my family and community.
- Today I have a clear sense of who I am.
- I know that my life has a purpose.
- Service to others is now an important part of my life.
- My personal values and sense of right and wrong have become clearer and stronger in recent years.

Possible Score: 175

My Score: _____

The areas in which I scored lowest were the following:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Felépülési források (RCS)

Kérem, értékeljen minden állítást az alábbiak szerint:

5. Teljesen egyetértek
4. Egyetértek
3. Néha
2. Nem értek egyet
1. Egyáltalán nem értek egyet

- Megvannak az anyagi forrásaim ahhoz, hogy eltartsam magamat és a családomat. (!)
- Meg tudom oldani a közlekedésemet.
- A lakóhelyem biztos és biztonságos.
- Ahol élek, ott nincs jelen az alkohol és a drogok.
- Bensőséges kapcsolatban élek, és a párom támogatja a felépülésemet.
- Vannak a családban, akik támogatják a felépülésemet.
- Vannak barátaim, akik támogatják a felépülésemet.
- Vannak hozzám közel álló emberek (a párom, családom tagjai vagy barátok) akik szintén felépülőben vannak.
- Biztos munkám van, amit szeretek, és ami elég jövedelmet ad az alapvető szükségleteim kielégítéséhez.
- Olyan környezetben tanulok vagy dolgozom, ami elősegíti a felépülésemet.
- Folyamatosan részt veszek valamilyen kezelési programban (pl. csoportok, felépülők közössége stb.).
- Van olyan szakmai program, amelyik ellenőrzi és támogatja a felépülésemet.
- Van házi orvosom, aki odafigyel az egészségügyi problémáimra.
- Elég jó az egészségi állapotom.
- Van tervem arra nézve, miként küzdhetek meg a szerhasználatból következő meglévő vagy esetlegesen jelentkező egészségügyi problémákkal.
- Szedem az orvos által előírt gyógyszereket, amelyek minimalizálják az alkohol és más drogok iránti sóvárgást. (!)
- Van egészségbiztosításom, amely lehetővé teszi, hogy komolyabb egészségügyi problémák esetén segítséget kérjek. (!)
- Rendszeresen étkezem és tápláló ételeket fogyasztok.
- A ruháim kényelmesek, tiszták, és alkalmasak arra, hogy a felépülésért vállalt tevékenységeimet elvégezzem.

APPENDICES

___ El tudok jutni felépülést támogató csoportokra az otthonom közelében.

___ Szorosan kötődöm egy helyi felépülést támogató csoporthoz.

___ Van szponzorom, mentorom (vagy más hasonló személy) aki segíti a felépülésemet.

___ Van hozzáférésem internetes felépülést támogató csoportokhoz. (!)

___ Múltam minden jogi következményével szembenéztem.

___ Vannak olyanok, akik rám támaszkodnak saját felépülésük érdekében.

___ A közvetlen környezetemben a felépülés melletti elköteleződésemet szimbolizáló irodalmak, jelképek, poszterek és más hasonló tárgyak találhatóak.

___ Vannak a felépüléshez kapcsolódó szokásaim, rituáléim, amelyek a mindennapi életem részévé váltak.

___ Olyan meghatározó élményben volt részem, amely a felépülés iránti elköteleződéselem kezdetét vagy elmélyülését jelzi.

___ Vannak céljaim és reményeim a jövőre nézve.

___ Vannak olyan problémamegoldó készségeim és forrásaim, amelyek a szerhasználat korábbi éveiben hiányoztak.

___ Úgy érzem, értelmes és pozitív módon vagyok része a családom és a közösségem életének.

___ Ma már világosan érzékelem, ki vagyok.

___ Tudom, hogy az életemnek célja van.

___ A másokért végzett szolgálat az életem fontos részévé vált.

___ Személyes értékrendem, a jó és a rossz megkülönböztetésének képessége az utóbbi években egyre világosabb és erősebb.

A lehetséges pontszám: 175

Saját pontszámom: _____

A területek, ahol a saját pontszámom a legalacsonyabb volt:

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

MELLÉKLETEK

A (!)-lel jelölt itemek esetében vannak bizonyos fenntartásaink, ezek kihagyását vagy módosítását javasoljuk:

- A szükséges anyagi források tekintetében megjegyeznénk, hogy hazánkban egyes régiókban nagy a szegénység, e területi eltéréseket számításba kell venni. (Az elégedettség/elégedetlenség alapjául szolgáló összehasonlítás a referenciacsoporttal történik meg, míg a kérdés nem a relatív, hanem az abszolút értelemben vett deprivációra vonatkozik.)
- A legtöbb általunk vizsgált intézmény nem támogatja a sóvárgás leküzdésére alkalmazott gyógyszeres terápiát, így ez az item valószínűleg idegen a terápiás közösségek világától.
- Egészségbiztosítással hazánkban szélesebb körben rendelkeznek, mint az USA-ban.
- Az internetes csoportok lehetnek előnyösek, de ha nem a személyes kapcsolatok alakítását szolgálják, hanem ezek helyébe lépnek, akkor a felépülést inkább veszélyeztetik. (A személyes csoportot kényelmetlen és éppen ezért kihívást jelentő, megoldandó helyzetekben nem lehet kikapcsolni, míg az internetet igen.)